

Den «ene verdensvide misjonerende kirke»*

– kommentarer og iakttagelser

ISHMAEL NOKO

1. Mitt innlegg i ettermiddag består av generelle kommentarer og iakttagelser. Samtidig benytter jeg anledningen til å gi uttrykk for at jeg personlig setter pris på å bli invitert til å delta her, i et seminar som kommer til rett tid. Enhver som leser vikingenes historie, vil forstå at disse menneskene hadde en utviklet geografisk følelse og at de derfor hadde god kjennskap til fjerne land langt unna deres umiddelbare grenser. Det faller imidlertid utenfor min oppgave å gi en vurdering av hva vikingene syslet med den gang de seilte vekk fra sine egne farvann. Den øvelsen overlater jeg til engelske historikere. Det jeg vil peke på er at følelsen for det verdensvide hos vikingenes etterkommere er dypt rotfestet i deres historie.

2. For noen få tiår siden fikk et tema som «Én verdensvid misjonerende kirke» knapt noen til å heve blikket på missiologiske konferanser. Overskrifter som «Å vinne verden for Kristus» og «Strategier for å omvende hele verden til Kristus», salmer og sanger som «Fremad, Kristi hærmenn» og mange andre var helt selvfølgelig uttrykk for kristent trosgasjement. Konsekvensene dette fikk med henblikk på forholdet til andre religioner ble knapt skjenket en tanke. I dag er vi følsomme for den kristne «arrogansen» som har vist seg på mange ufølsomme måter.

3. Med andre ord: Formuleringer og uttrykk som formidlet evangeliet, tok ikke andre trosretningers virkelighet på alvor, – deres håp, frykt og ønsker. Tidligere var det slett ikke uvanlig for prester og misjonærer av ulike slag å benekte andre guders realitet. Omven-

* Foredrag på seminar om «Misjonerende menigheter» på Moster i forbindelse med 1000-årsjubiléet for kirken i Norge. Oversettelse ved Ole Andreas Kvamme.

delse fra andre trosretninger ble regnet som en enkel sak og deres trosvirkelighet ble ikke tatt alvorlig. Etter mitt skjønn har dette bidratt til at det blant noen kristne misjonsteologer, prester og kristendoms-lærere har utviklet seg en triumfalistisk oppfatning av deres egen oppgave og av at andre religioner mangler motstandskraft.

4. En slik tilnærming var ikke i samsvar med evangeliets påbud «Elsk din neste som deg selv». Å elske sin neste innebærer blant annet følsomhet overfor håp, drømmer og ønsker til nesten som kan hende er buddhist, hinduist, knyttet til en annen tradisjonell religion eller for den del er uten tro.

Guds misjon

5. De bibelske kildene viser, hinsides all rimelig tvil, at Abrahams, Saras, Hagars, Isaks, Jakobs og sannelig også vår Gud er den Gud som setter verden i bevegelse.

Sønnens og Den Hellige Ånds sendelse til verden var den ypperste manifestasjon av guddommelig misjonsvirksomhet (...) I dag fortsetter Gud denne misjon i verden ved å tre inn i menneskenes liv som Skaper, Forløser og Helliggjører. Denne guddommelige misjon har som sitt ytterste mål ved tidens ende å opprette Guds rike i hele dets fylde («Together in God's Mission: A LWF Contribution to the Understanding of Mission», *LWF Documentation* 26, nov. 1985, s. 5.)¹

6. Guds betingelsesløse kjærlighet er derfor *grunnlaget* for misjon. Salmisten talte om og bekjente Gud som Herre og Frelser for universet og alle verdens nasjoner. Skapelsen av mennesket i Guds bilde viser på en dyp teologisk og spirituell måte Guds ubegrensete autoritet over alle aspekter ved menneskelig liv. (Skapelse har sitt *grunnlag* i Gud som skaperen).

7. Menneskehetens fall og bortvendthet fra Gud fikk ikke, og får ikke Gud til å vende seg bort fra skapningen. Gjennom, og i Jesu fødsel, han som er Immanuel (Gud-med-oss), tar Gud bolig i vår menneskelige «landsby» og legeme. Her gir Guds solidaritet med mennesker seg til kjenne. Denne «teltreisningen» midt iblant oss, denne ikledning av våre menneskelige betingelser tilkjennegir en kjærlighetshandling som menneskelige ord verken kan romme eller beskrive.

8. Dersom misjon bunner i Guds ubetingete kjærlighet som Skaper, Forløser og Helliggjører, og intensjonen og hensikten er *alle* nasjoners frelse, hvordan forklarer vi da kristen triumfalisme i

misjonsarbeidet? Mange faktorer kan ha bidratt til dette. Rom og tid tillater ikke at jeg her gjennomgår alle sider ved spørsmålet. Det er tilstrekkelig å peke på at en årsak, blant flere, er knyttet til at kirkens karakter har vært misforstått. Triumfalisme baserer seg på en forestilling om kirken som den «sendende» kirke. Guds rike forstås utfra dette som identisk med kirkens virkeområde. Triumfalisme var et kjennetegn ved kristenheten. Innenfor denne sammenheng ble Guds frelsesplan identifisert med kirkens arbeid. De som stod utenfor kirken, mente man, var uten frelse fordi misjon ble forstått som å «tilhøre» kirken, og kirken forvaltet frelsen. Selv om dette nok er sant, bør vi likevel ha klart for oss at Gud kan velge å frelse verden og menneskeheten ad andre veier. Vi bør ikke begrense Guds muligheter.

9. Historien er full av eksempler på at «kirkeplantning» og ekspansjon til fremmede land har blitt båret fram av en allianse mellom kirkelig og imperialistisk lederskap. Slike allianser er ikke uvanlige i dag innenfor andre livsområder. Igjen, tiden tillater ikke at jeg utdyper dette.

10. Misjon er endel av Guds vesen. Derfor kan kirken bare bli forstått som et redskap Gud benytter seg av i sin misjonsvirksomhet rettet til alle verdens nasjoner. Når misjon «lykkes», er det derfor Guds verk. Kirken, forstått som et folk *sendt* av Gud, har overhodet intet eierforhold i misjon. Kirken er en misjonerende kirke fordi den er så heldig å få delta i Guds egen misjon. Dette medfører også at Guds misjon *aldri* er avhengig av kirken, men av Gud som arbeider i og gjennom kirken. Når det gjelder frelse, rommer Guds virksomhet mer enn vi noensinne kan forstå.

11. Den Gud som vi lovpriser, er den Ene som, gjennom *nåde* og *kjærlighet*, vil frelse skaperverket. Vi er kalt og samlet fra alle nasjoner, stammer og kulturer for å være Kristi legeme som bærer vitnesbyrd om Guds frelse. Dette vitnesbyrd kommer til uttrykk i forkynnelser, undervisning, helbredelse, profetisk virke og gjennom forvaltningen av Guds nådemidler, – sakramentene.

12. Guds frelse er rettet inn mot alle livets områder. Evangeliet har kraft til å fornye alt liv og alle menneskelige aktiviteter. Å være bærere av og vitner om Guds gode nyheter fører oss inn i en konfrontasjon med alle krefter som truer Guds skaperverk og folks liv. Krefter som bryter ned mennesker, krenker også den gudgitte rett til å være helt menneskelig. Den rettferdige Gud byr oss å fremme rettferdighet, fred og forsoning. Å gjøre mindre enn dette ville bety å overse det evangelieforfatteren for lenge siden uttrykte: «For så høyt har Gud elsket verden at han gav sin Sønn, den enbårne, for at hver

den som tror på ham...» (Joh 3:16). Vi skal som Kristi legeme påtale og handle i forhold til gapet mellom rike og fattige nasjoner, etablerte handelsvilkår som er klart urettferdige, urimelige nasjonale lovverk som holder fram med å utestenge store deler av det verdensvide fellesskap fra ressurser og verdig liv. Vi må modig påtale motsetningene mellom økonomisk vekst og fattigdom som finnes i mange land i dag. I denne situasjonen lider 70–80 prosent av verdens fattige under arbeidsløshet eller begrenset sysselsetting. De fattige betaler svært høye sosiale kostnader påtvunget dem av internasjonale finansinstitusjoner. Med andre ord: De som intet har, er bedt om å betale mer. Markedskreftene som oppfordrer til konkurranse og ikke fellesskap og solidaritet, dikterer forbindelser mellom nasjoner og mennesker. Erfaring har gang på gang vist at de nåværende markedskreftene ikke skaper likhet, men ulikhet. De kler seg med økonomisk mirakel og håp og lover enhver alle ting, mens de skjuler fattigdommens realitet. Det er slett ikke overforenklet å hevde at kreftene i det såkalte «frie verdensvide marked» er urettferdige fordi de holder millioner av mennesker, spesielt kvinner og barn, som gisler.

13. Om dette sier LVF-uttalelsen om misjon:

Kirken er, som trukket inn i Guds misjon, kalt til å delta i kampen mot alle former for urett. For å kunne være trofast mot Guds kall og for å framstå som troverdig overfor verden, må bekymring over individuell og strukturell urett, rasisme, sexisme og undertrykkelse rettes til kirken selv så vel som til samfunnet (Samme verk, s. 16).

14. Kirken har en lang historie knyttet til omsorg for de fattige. Særskilte komiteer, kommisjoner og klosterordner har blitt etablert for å bære omsorg for de fattige og svake. Gjennom diakonalt arbeid lokalt og internasjonalt har kirken holdt fram med å delta i Guds misjon og reflektert Guds ubetingete kjærlighet for hele skaperverket. – Som et integreert ledd i deltakelsen i Guds altomfattende misjon:

Side om side med denne omsorgstjenesten bør det legges vekt på å påtale de underliggende årsakene til fattigdom og urett. Kirker bør gi høy prioritet til utviklingsprogrammer og tilnærminger som søker å svare på fattigdommens og urettens overveldende realitet i dagens verden. Dette er en oppgave for menigheter, enkeltkirker og for kirker som samarbeider i en misjons situasjon. Å tale rettferds sak er en uatskillelig del av misjonsansvaret (Samme sted, s. 19.)

Hvordan kan kirken handle globalt?²

15. Hittil har jeg forsøkt å si noe om *grunnlaget* til en misjonerende kirke. For å besvare spørsmålet «Hvordan kan kirken handle globalt?» tillat meg å gjøre bruk av en «case study» som en del av min refleksjon. Det Lutherske Verdensforbund er et fellesskap av 120 kirker rundt om i verden. Dette er et av de kristne verdenssamfunn. Som navnet også antyder, finnes disse kirkene i en rekke nasjoner og stater. Det er kanskje selvsagt, eller kanskje ikke, at LVF i sitt medlemskap fører sammen et mangfold av teologiske strømninger, missiologiske og kirkelige handlemåter som er preget av ulike sosiale og politiske forhold. Noen kirker har et episkopalt system med biskoper. Andre har en president. Andre igjen har en formann, en eldste eller en rådgiver. I noen få kirker er en lek, ikke en ordinert, kirkens leder. Noen ordinerer kvinner, andre har ennå ikke nådd dette stadiet. Disse eksemplene viser tydelig at LVF er et uttrykk for den økumeniske bevegelse som fører kristne innenfor den lutherske tradisjon sammen i en verdensvid bevegelse.

16. Etter å ha levd sammen i mange år, har disse kirkene forstått seg selv som en verdensvid *communio*³ av kirker i fellesskap med hverandre. Dette er en virkelighet som kommer til uttrykk i preken- og alterfellesskap. Det innebærer ikke at lutheranere innenfor fellesskapet er enige om alt. Men det er vesentlig å påpeke at *communio* er et orienteringspunkt i forhold til hvordan de handler lokalt og globalt. Ethvert lokalt vitnesbyrd framsettes i virkeligheten på vegne av hele fellesskapet. Vitnesbyrd som overskrider det lokale, med andre ord overskrider nasjonale grenser, bør innenfor *communio*-sammenhengen alltid finne sted sammen med andre når og hvor dette er mulig.

17. Lutheranere er fullt klar over dette globale fellesskapets delvise karakter. Det kan bare forstås som del av et større kristent fellesskap. Men det er også vesentlig å få øye på at kristne verdenssamfunn er et uttrykk for den verdensvide økumeniske bevegelse i både geografisk, teologisk og spirituell forstand.

18. Uansett hvilken organisasjonsstruktur det er tale om, er det avgjørende at vi forstår at vi er bundet sammen gjennom dåpen, Jesu død og oppstandelse som ved Den Hellige Ånd stadig finner sted iblant oss. Vi må og bør arbeide sammen, for gjennom dette bærer vi vitnebyrd om Guds *nådes* og *kjærlighets* verdensvide karakter. Det var denne ene verdensvide misjonerende kirke Jesus ga løfte om da han siste gang viste seg i Galilea: «Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler... Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende» (Mt 28:19-20).

Noter:

1. Oversetterens anmerkning (o.a.). LWF eller, på norsk, LVF er en forkortelse for Det Lutherske Verdensforbund.
2. O.a. Eng: «globally». Fram til nå er «global» oversatt med «verdensvid». I denne ord-sammenstillingen er «globalt» valgt framfor «på en verdensvid måte». Det er derfor grunn til å peke på at teksten her spiller på hovedoverskriften.
3. O.a. «samfunn».

Isbmael Noko er generalsekretær i Det Lutherske Verdensforbund.

Remarks on the «one global missionary church»

The presentation, given at a seminar on «Missionary Congregations» at the 1000th anniversary of the church in Norway, initially describes the arrogance and triumphalism in the missionary thinking which identifies God's work in all nations with the work and expansion of the church. Referring to LWF statements, the author then describes how mission is to be involved in God's mission and to participate in the struggle against all forms of injustice.